

บทที่ ๑

คำ

ในการพูดและการเขียน เราต้องใช้คำเป็นจำนวนมากมาเรียบเรียงกันเข้าตามระเบียบของภาษาเพื่อให้เกิดความหมาย ตามที่เราต้องการ ดังนั้น คำจึงเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นในการใช้ภาษาคือสื่อสารกัน ผู้ใช้ภาษาในการเขียนและการพูดจำเป็นต้องรู้จักคำให้ถ่องแท้เสียก่อน จึงจะสามารถเลือกคำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สิ่งสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจและคำนึงถึงอยู่เสมอในเรื่องการใช้คำก็คือ

๑. ความหมายของคำ
๒. ระดับของคำ

ความหมายของคำ

ตามปรกติคำจะมีความหมายอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับตำแหน่งหรือหน้าที่ของคำในข้อความที่เรียบเรียงขึ้น ข้อความที่ว่า “รำไม่ตี โทษปีโทษกลอง” กับ “รำไม่ตี เลี้ยงหมูไม่อ้วน” นั้น ความหมายของคำว่า “รำ” ย่อมต่างกันโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ ความหมายของคำยังขึ้นอยู่กับ ความเข้าใจ หรือการแปลความหมาย ของผู้ใช้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่นคำว่า “กิน” อาจหมายถึงอาการ เกี่ยวกดิน เช่น กินข้าว กินขนม ซึ่งเป็นความหมายโดยตรง หรืออาจจะหมายถึงการทุจริต คดโกง เช่น กินบ๋า กินเขื่อน ซึ่งเป็นความหมายโดยนัยะ ก็ได้

คำที่มีความหมายโดยตรง จะเป็นคำที่ผู้เขียน ผู้อ่าน หรือผู้พูด—ผู้ฟังเข้าใจกัน ความหมายเหล่านี้กำหนดไว้แล้วในพจนานุกรม ส่วนคำที่มีความหมายโดยนัยนั้น เป็นคำที่มีความหมายพิเศษออกไป จะเข้าใจได้ตรงกันหรือไม่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานและประสบการณ์ของผู้ใช้

ถ้าหากจะพิจารณาความหมายของคำแต่ละคำโดยแยกเทศแล้ว ก็จะต้องคำนึงถึงความจริงอีกประการหนึ่งว่า คำบางคำแม้จะมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ก็จะไม่เหมือนกันเสียทีเดียว ก็จะใช้แทนกันไม่ได้เสมอไป ยกตัวอย่างเช่นคำว่า โกรธกับแค้น ช้ำกับบวม อิจฉากับริษยา เหล่านี้เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องความหมายของคำ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงดังนี้

๑. คำคำเดียวกันอาจมีความหมายได้หลายอย่าง
๒. คำบางคำมีความหมายโดยตรง
๓. คำบางคำมีความหมายโดยนัย
๔. คำบางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ไม่เหมือนกัน

ระดับของคำ

คำในภาษาไทยมีระดับไม่เท่ากัน หรือที่บางท่านกล่าวว่า มี "ศักดิ์" ต่างกัน หมายความว่าเราแบ่งคำออกไปใช้ในที่สูงต่ำต่างกันตามความเหมาะสม ยกตัวอย่างเช่นคำว่า กิน ช้ำ หัว เป็นคำระดับหนึ่ง แต่คำว่า รับประทาน กระผม ศีรษะ เป็นคำอีกระดับหนึ่งซึ่งมีศักดิ์ไม่เท่ากัน เวล่านำไปใช้ก็ใช้ในที่ต่างกัน

ถ้าหากจะแบ่งคำตามที่น่าไปใช้ ก็พอจะแบ่งออกได้สัก ๒ ระดับด้วยกัน คือ

๑. คำระดับที่ใช้อย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่คำที่ใช้กันในภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน คำพวกนี้ส่วนใหญ่ใช้ในการพูดหรือการเขียนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาระหว่างบุคคลที่คุ้นเคยกัน หรือการเขียนจดหมายส่วนตัวถึงบุคคลที่สนิทสนมกัน เป็นต้น ตัวอย่างของคำในระดับนี้ก็คือ คำปาก หรือ คำตลาด เช่น ช้เกียง กิน พ่อแม่ ในหลวง เจ้าฟ้าชาย ฯลฯ คำสแลง เช่น เบี้ยว นิ่ง ออซ่า ฯลฯ

๒. คำระดับที่ใช้อย่างเป็นทางการ ได้แก่คำที่ใช้กันในภาษาที่เป็นแบบแผน หรือภาษาของทางราชการ เช่น การแสดงปาฐกถา การกล่าวคำปราศรัยในโอกาสที่เป็นพิธีการ การเขียนรายงานวิชาการ หรือการเขียนหนังสือราชการ เป็นต้น ตัวอย่างคำในระดับนี้คือ คำสุภาพและราชาศัพท์ เช่น เกียรติคุณ เสวย บิณฑบาต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ ฯลฯ

การแบ่งคำออกเป็นสองระดับนี้ เป็นการแบ่งอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างในด้านที่น่าไปใช้ มิได้หมายความว่า คำทั้งหมดจะแบ่งออกได้เป็นสองระดับเท่านั้น แท้ที่จริงแล้ว คำปาก คำสแลง คำสุภาพ ราชาศัพท์ เหล่านี้แต่ละจำพวกก็ยังมีระดับต่างกันอยู่นั่นเอง

เพื่อความเข้าใจอันดีในเรื่องนี้ และเพื่อเป็นแนวทางในเรื่องการใช้คำซึ่งจะกล่าวต่อไป จะได้จำแนกให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำแต่ละจำพวก ดังต่อไปนี้

ราชาศัพท์ เป็นคำที่ใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ (ต่อมาหมายรวมถึงคำที่ใช้กับพระภิกษุ ข้าราชการ และสุภาพชนด้วย) ราชาศัพท์เป็นคำจำพวกหนึ่งซึ่งมีระเบียบแบบแผนในการใช้เป็นอย่างคัมภีร์นับได้ว่าเป็นคำชุดพิเศษ เช่น พระหัตถ์ ทอดพระเนตร ทรงพระอักษร เสด็จพระราชดำเนิน เป็นต้น

คำสุภาพ เป็นคำที่ใช้กันในหมู่สุภาพชน หรือในราชการ ถือกันว่าเป็นคำที่นุ่มนวล ฟังแล้วเสนาะหู อ่านแล้วสนิทใจ เพราะไม่เป็นคำห้วนหรือกระด้าง ไม่หยาบคายทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (เปรียบเทียบกับของหยาบหรือผวนคำแล้วหยาบ) เช่น ศีรษะ ผักทอกยอก คอกขจร รัปประทาน ทราบ บัสสาวะ เป็นต้น

คำปากหรือคำตลาด เป็นคำที่ใช้พูดกันในหมู่คนธรรมดาสามัญทั่วไปโดยมิได้คำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม เช่น เรียกธงว่าเกือก มีของเล็กน้อยกว่า มีของนิดหน่อย นอกจากนี้ยังหมายถึงคำที่ใช้พูดหรือเขียนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ตีน พ่อ โรงพัก วัดพระแก้ว เป็นต้น

คำสแลง เป็นคำที่ใช้กันในหมู่นักกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มักจะได้รับความนิยมเป็นครั้งคราว แล้วก็เลิกใช้กันไป มีน้อยคำที่จะอยู่คงทน

ถือกันว่าเป็นคำที่ไม่สุภาพนัก จะไม่นำมาใช้ในการพูดหรือเขียนอย่างเป็นทางการอย่างเด็ดขาด เช่น นิ่ง ชำ จู๋ ส.บ.ม. เป็นต้น

คำหยาบ หรือ คำต่ำ เป็นคำที่ผู้มีวัฒนธรรมจะไม่ใช้อย่างเด็ดขาด ผู้ใดใช้เข้าก็จะต้องถูกตำหนิว่าเป็นคนชั้นต่ำหรือไร้ความคิด คำพวกนี้ได้แก่คำต่ำและคำสบบลสาบานต่าง ๆ

คำเฉพาะวิชา หรือ ศัพท์บัญญัติ เป็นคำที่คิดขึ้นเพื่อใช้ในวิชาการแขนงหนึ่งแขนงใดโดยเฉพาะ ไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เว้นแต่ภายหลังจะแพร่หลายไปในวงการอื่น เช่น ระเบียบ หน่วยย่อย งบดุล กระสวน เป็นต้น

คำเฉพาะอาชีพ เป็นคำที่ใช้กันในหมู่นักอาชีพใดอาชีพหนึ่งและเข้าใจกันเฉพาะในหมู่ของตน เช่น ช่าง หนายความ แพทย์ ทหาร ราชบุรุษ แต่ละอาชีพเหล่านี้ จะมีคำบางคำที่คนอาชีพอื่นฟังไม่รู้เรื่องเลย

คำหนังสือพิมพ์ เป็นคำที่ใช้กันในวงการหนังสือพิมพ์ มักจะเป็นคำแปลก ๆ ที่สะกดตามและเร้าความสนใจ ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจได้ด้วย ความเคยชิน เช่น เทกระจาด สาดกระสุน สังกหารโหด บินควน เป็นต้น

คำโฆษณา เป็นคำที่ใช้ในการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ คำจำพวกนี้ ผู้คิดขึ้นใช้มิได้คำนึงถึงระเบียบแบบแผนทางภาษาหรือสิ่งอื่นใด นอกจากจะให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง เพื่อจะให้ติดตามสินค้าของตนต่อไป เช่น รสดีถึง กลิ่นสะอาด ถูกกว่าดีกว่า เล็กดีรสโต เป็นต้น

คำภาษาลิ้น เป็นคำที่ใช้กันในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง และเข้าใจกันอยู่แค่เฉพาะคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น คำภาษาลิ้นเหนือ คำภาษาลิ้นอีสาน และคำภาษาลิ้นใต้ เป็นต้น

คำโบราณ เป็นคำที่ใช้กันในสมัยก่อน ซึ่งปัจจุบันเลิกใช้ไปแล้ว หรือมีละนั้นก็ไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป ยังคงใช้กันเป็นบางคน บางกลุ่มเท่านั้น เช่น ลางที แล อยู่ข้างจะ จำเดิมแท้ เป็นต้น

การใช้คำในการเขียนและการพูด

ผู้เขียนและผู้พูดที่ดี จะต้องรู้จักเลือกคำมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม คือจะต้องมีความรู้ว่าคำที่จะนำมาใช้นั้นมีความหมายอย่างไร ใช้กับข้อความนั้น ๆ แล้วเหมาะสมหรือไม่ และจะเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งเพียงไร

ผู้ที่จะมีความรู้และสามารถเลือกคำมาใช้ได้ดั่งนั้น ในเบื้องต้นก็จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคำมากหรือเป็นนักสะสมคำ นอกจากนั้น การรู้จักคำมากๆ ยังช่วยให้สามารถเขียนและพูดได้กว้างขวางออกไป ไม่ค่อยติดขัด บรรดา นักเขียนและนักพูดที่สามารถจึงมักจะเป็นนักสะสมคำทั้งสิ้น

การสะสมคำอาจจะกระทำได้โดยการหมั่นใช้พจนานุกรม หรือ สารานุกรม ต้องไม่รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะค้นหาความหมายของคำที่ยังไม่รู้ อีกประการหนึ่ง จะต้องเป็นนักอ่านที่ดี คือหมั่นสังเกตและศึกษาวิธีใช้คำจากหนังสือต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือดี ๆ เพราะคำบางคำก็มีได้มีความหมายโดยตรงดังที่เราทราบแล้ว การอ่านหนังสืออย่างใช้ความสังเกตและมีวิธีจดจำ จะทำให้เรารู้จักคำและสะสมคำไว้ได้มาก

เมื่อรู้จักคำต่าง ๆ ดีและมากพอแล้ว ต่อมาจึงถึงขั้นการเลือก

คำมาใช้ให้ถูกที่ โดยมีหลักที่ควรยึดถือกว้าง ๆ ๒ ประการ คือ

๑. เลือกคำให้ตรงความหมาย คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน อาจจะนำมาลองใช้ดูหลาย ๆ คำ แล้วเลือกใช้คำที่มีความหมายตรงที่สุด และถูกต้องที่สุด

๒. เลือกคำให้เหมาะสม คือเหมาะกับกาลเทศะและบุคคล คำบางคำอาจจะใช้ได้ทั่วไป แต่บางคำเมื่อใช้ผิดที่แล้วจะไม่เหมาะสม จึงต้องเลือกใช้ให้ดี

ต่อไปจะกล่าวถึงการใช้คำที่ควรจดจำไว้ เพื่อเป็นหลักในการเขียน และการพูด ซึ่งมีดังนี้

๑. ใช้คำให้ถูกต้องและตรงตามความหมาย

๑.๑ การใช้คำที่มีความหมายหลายอย่าง เช่น คำว่า ชั้น ถือเป็นเสีย ฯลฯ จะต้องคำนึงถึงถ้อยคำแวดล้อมด้วย เพื่อให้เกิดความแจ่มชัด ไม่กำกวม เพราะคำชนิดนี้ต้องอาศัยถ้อยคำซึ่งแวดล้อมอยู่เป็นเครื่องช่วยกำหนดความหมาย ยกตัวอย่างเช่นข้อความว่า

เขาไม่เห็นฉันเลย

คำว่า “ชั้น” อาจหมายถึงภาชนะก็ได้ ความรู้สึกก็ได้ หรือ อาจหมายถึงชื่อคนก็ได้ ฉะนั้น ถ้าหากจะให้คำว่า “ชั้น” มีความหมายแน่ชัดลงไปก็ต้องใช้ถ้อยคำแวดล้อมเสียใหม่ ดังนี้

เขาไม่เห็นฉันในชั้นเลย

เขาไม่เห็นรู้สึกชั้นเลย

เขาไม่เห็นนายฉันเลย

๑.๒ การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า คิดซัดกับ

ชั้ช้อง สอดสายกับสอดส่อง ขบกับขัด ฯลฯ จะต้องเลือกคำที่มีความหมายตรงที่สุดมาใช้จึงจะถูกต้อง ยกตัวอย่าง เช่น

เขาพยายามสอดส่องสายตามองหาเธอ—ใช้ไม่ได้

เขาพยายามสอดสายสายตามองหาเธอ—ใช้ได้

เขามาไม่ทันแล้วอ้างว่าการจรรยาจัดข้อง—ใช้ไม่ได้

เขามาไม่ทันแล้วอ้างว่าการจรรยาจัดขัด—ใช้ได้

เขาถูกสุนัขขบ—ใช้ไม่ได้

เขาถูกสุนัขกัด—ใช้ได้

๑.๓ การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย เช่นคำว่า วยึดก ชักฟอก กิน ฯลฯ จะต้องเข้าใจความหมายนั้นให้ถ่องแท้เสียก่อนแล้วพยายามใช้ให้ถูกต้อง ยกตัวอย่าง เช่น

พ.ร.บ. ฉบับนี้ออกมานานจนนับว่าอยู่ในวัยเด็ก — ใช้ไม่ได้

เขามีอายุมากขนาดจัดอยู่ในวัยเด็ก — ใช้ได้

นักเรียนถูกครูชักฟอก — ใช้ไม่ได้

นักการเมืองถูกนักหนังสือพิมพ์ชักฟอก — ใช้ได้

เด็กคนนั้นกินสมุดเพื่อนทั้ง ๒ เล่ม — ใช้ไม่ได้

การก่อสร้างครั้งนี้มีการกินกันอย่างมโหฬาร — ใช้ได้

๑.๔ การใช้ลักษณนาม เช่น หลัง เล่ม กั้น ฯลฯ จะต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลัก คือรู้ว่าจะใช้กับคำนามคำใดและใช้ที่ใด ลักษณนามจะใช้ตามหลังจำนวนนับอย่างหนึ่ง และใช้ตามหลังนามเมื่อต้องการจะเน้นข้อความนั้นอีกอย่างหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น

อาการ ๕ หลัง

อาการหลังนี้

หนังสือ ๑๐ เล่ม

หนังสือเล่มนั้น

รถยนต์ ๓ คัน

รถยนต์คันใหญ่

การใช้ลักษณะนามไม่ถูกต้องตามหลักดังกล่าว จะทำให้เข้าใจความหมายผิดไปได้ และทำให้เสียลักษณะเฉพาะของภาษา เช่น

อาการ ๕ คัน— อาจเข้าใจว่าเป็นอาการซึ่งเคลื่อนที่ได้เหมือนรถสองรถยนต์ — ไม่มีลักษณะนาม

๑.๕ การใช้คำบุพบท เช่น กับ แก่ ด้วย ต่อ ฯลฯ จะต้องใช้ให้ถูกต้องตรงตามความหมาย เพราะคำบุพบทต่างกัน จะทำให้ความหมายต่างกัน ยกตัวอย่าง เช่น

เขาให้เงินแก่ฉัน — หมายถึงฉันได้เงินที่เขาให้

เขาให้เงินกับฉัน — หมายถึงเขาให้เงินไว้ที่ฉัน

ฉันเห็นด้วยตาของฉัน — หมายถึงฉันใช้ตามอง

เขาทำต่อหน้าต่อตาฉัน — หมายถึงเขาทำซึ่งหน้าฉัน

๑.๖ การใช้อาการนาม เช่น การเรียน ความรู้ ฯลฯ จะต้องใช้ให้ถูกต้องเช่นเดียวกับคำบุพบท จะเห็นว่า บางทีก็มี “การ” หรือ “ความ” เติมหน้าคำกริยา หรือคำวิเศษณ์เพียงคำเดียว เช่นมี การเรียน แต่ไม่มีความเรียน มีความสุข แต่ไม่มีการสุข ฯลฯ และบางทีก็มี “การ” หรือ “ความ” ทั้งสองคำเช่นมี การรู้และความรู้ การตายและความตาย การแก่และความแก่ เป็นต้น

เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องเลือกใช้ให้ถูก คือถ้าหมายถึงการกระทำ ก็ใช้คำที่มี “การ” ตัวอย่างเช่น

การรู้มากเห็นมากทำให้คนฉลาดขึ้น

การตายในสนามรบเป็นเกียรติของทหาร

ถ้าหมายถึงความเป็นอยู่ก็ใช้คำที่มี “ความ” ตัวอย่างเช่น

คนที่มีความรู้มักเป็นผู้เจริญ

คนทุกคนหนีความตายไปไม่พ้น

๑.๗ การใช้คำพ้อง เช่น เพลา (ออกเสียงว่า เพ-ลาหรือ เผลา)

การ กาล กาญจน์ (ออกเสียงว่า กาน หังสัน) ฯลฯ คำที่มีรูปเหมือนกัน (พ้องรูป) นั้น เวลาพูดต้องออกเสียงให้ถูกต้องตามความหมาย ถ้าออกเสียงผิด ความหมายก็จะไม่ตรง ตัวอย่างเช่น

เพลา (ออกเสียง เพ-ลา) รดเสียให้ตามช่างมาซ่อม — หมายถึงเมื่อรดเสียให้ตามช่างมาซ่อม

เพลา (ออกเสียง เผลา) รดเสียให้ตามช่างมาซ่อม — หมายถึงส่วนประกอบชนิดหนึ่งของรดเสีย ให้ตามช่างมาซ่อม

ส่วนคำที่มีเสียงเหมือนกัน (พ้องเสียง) นั้น เวลาเขียนต้องสะกดการันต์ให้ถูกต้องตามความหมาย มิฉะนั้นความหมายจะผิดไป ตัวอย่างเช่น

คนดีคือคนที่รู้ว่า กาลใดควรทำ กาลใดควรเว้น — หมายความว่ารู้จักเวลา

คนดีคือคนที่รู้ว่า การใดควรทำการใดควรเว้น — หมายความว่ารู้จักหน้าที่

ความจริง เรื่องการออกเสียงและการสะกดการันต์ให้ถูกต้องนี้ เป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังไม่เพียงแต่คำพ้องเท่านั้น คำอื่น ๆ ทุกคำก็ควรต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน

๒. ใช้คำให้เหมาะสม

๒.๑ การใช้คำให้เหมาะกับกาลเทศะ ก็จะต้องรู้ว่าในโอกาสใด และสถานที่เช่นไร จะใช้คำอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่นในโอกาสที่ไม่เป็นทางการก็อาจจะใช้คำในระดับที่ไม่เป็นทางการได้ เป็นต้นว่า คำปากหรือคำตลาด คำสแลง คำหนังสือพิมพ์ คำภาษาถิ่น ฯลฯ หรือในเวลาเขียนเรื่องประเภทบันเทิงคดี ก็อาจจะใช้คำได้ทุกระดับ แม้กระทั่งคำหยาบหรือคำต่ำ ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศหรือลักษณะของตัวละครให้สมจริง แต่ในโอกาสที่เป็นทางการก็จะใช้ได้เฉพาะราชาศัพท์ คำสุภาพ และศัพท์บัญญัติเท่านั้น จะใช้คำระดับอื่นไม่ได้ เป็นอันขาด

นอกจากทั้งสองโอกาสดังกล่าวมาแล้ว ยังมีโอกาสที่อยู่กึ่งกลางอีกโอกาสหนึ่งซึ่งขอเรียกว่า โอกาสที่เป็นกึ่งทางการ เช่นเวลาที่กำลังเรียน กำลังสอนกัน การสนทนาระหว่างบุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกัน หรือการเขียนจดหมายธุรกิจ เป็นต้น โอกาสเช่นนี้การใช้คำต่าง ๆ อาจจะไม่เคร่งครัดเหมือนโอกาสที่เป็นทางการนัก แต่ก็ไม่ปล่อยปละละเลยเหมือนโอกาสที่ไม่เป็นทางการ ควรจะต้องพิจารณาใช้คำให้เหมาะสมเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีคำบางคำ ซึ่งจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะ เช่น คำว่า ถูกเชิญกับได้รับเชิญ จะให้ช่วยกับจะให้รับใช้ ตายกับเสีย เป็นต้น ขอให้สังเกตตัวอย่างต่อไปนี้

เขาถูกเชิญไปให้การที่ศาล
 เขาได้รับเชิญให้ไปแสดงปาฐกถา
 เธอมีอะไรจะให้ครูช่วยบ้าง
 ไต่ถามมีอะไรจะให้ผมรับใช้บ้าง
 เธอวานเพื่อนเขียนประกาศ ๑๐ แผ่น
 หัวหน้าใช้เสมือนร่างหนังสือ
 สุนัขถูกรถทับตายเมื่อคืนนี้
 คุณพ่อของเขาเสียตั้งแต่เดือนที่แล้ว

๒.๒ การใช้คำให้เหมาะกับบุคคล ก็เช่นเดียวกับเรื่องการใช้คำให้เหมาะกับกาลเทศะ แต่ในขั้นนี้จะพิจารณาที่ตัวบุคคล ก็จะต้องใช้คำให้เหมาะกับบุคคล คำบางคำจะใช้ได้เฉพาะบุคคลบางระดับเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น

คนงานป่วย — ใช้ได้ แต่ พระสงฆ์ป่วย — ใช้ไม่ได้
 พระสงฆ์อาพาธ — ใช้ได้ แต่ คนงานอาพาธ — ใช้ไม่ได้
 เจ้านายประชวร — ใช้ได้ แต่ เจ้านายอาพาธ — ใช้ไม่ได้
 ถวายของแด่พระภิกษุ — ใช้ได้ แต่ ถวายของแก่พระภิกษุ — ใช้ไม่ได้

๒.๓ การใช้คำให้เหมาะกับข้อความ ก็คำบางคำจะเหมาะกับข้อความอย่างหนึ่ง แต่อาจจะไม่เหมาะกับข้อความอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งๆที่ความหมายก็ไม่ต่างกัน ฉะนั้น จึงต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม ตัวอย่างเช่น

เขามีความสุขอย่างสาหัส	— ใช้ไม่ได้
เขามีความสุขอย่างฉับพลัน	— ใช้ได้
เขาเสียใจอย่างแรง	— ใช้ไม่ได้
เขาห้องร้องอย่างแรง	— ใช้ได้
สุนัขคลอกบุตร	— ใช้ไม่ได้
คน คลอกบุตร	— ใช้ได้

๓. ใช้คำให้ชัดเจน

๓.๑ การใช้คำที่รู้จักกันดีแล้ว คือพยายามใช้คำที่คนส่วนมากเข้าใจกันเป็นอย่างดี ไม่ควรใช้คำที่คิดขึ้นใหม่ (คำสแลง ศัพท์บัญญัติ) หรือคำที่เข้าใจกันอยู่ในวงแคบ (คำเฉพาะอาชีพ คำภาษาถิ่น) นอกจากนี้ คำธรรมดาสามัญยังเป็นคำที่ให้ความชัดเจนมากกว่าคำศัพท์ และคำไทย ๆ ก็เป็นที่เข้าใจกันในหมู่คนไทยได้ดีกว่าคำภาษาต่างประเทศ เพราะการใช้คำศัพท์ คำภาษาต่างประเทศ อาจจะทำให้เข้าใจคลุมเครือจนกระทั่งแปลความหมายไม่ถูกต้องก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น

การฝึกฝนมาก ๆ ทำให้เกิดทักษะ — ไม่ควรใช้

การฝึกฝนมาก ๆ ทำให้เกิดความชำนาญ — ควรใช้

อย่างไรก็ตาม การใช้คำเฉพาะวิชาหรือศัพท์บัญญัติก็เป็นของจำเป็น เพราะเราจะต้องตั้งคำใหม่ ๆ ขึ้นใช้เสมอเพื่อให้เพียงพอกับความรู้ ความคิด วิทยาการใหม่ ๆ และเพื่อให้ข้อความกะทัดรัดขึ้น ดังนั้นในบางครั้งเราก็ อาจจะต้องใช้ศัพท์บัญญัติ แต่ควรจะใช้ในกรณีที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จริง ๆ และเลือก

ใช้เฉพาะคำที่เห็นว่าเป็นที่นิยมกันแล้ว หรือถ้าเป็นไปได้ก็ควรหาวิธีอธิบายคำศัพท์นั้นให้ผู้อ่านผู้ฟังเข้าใจเสียก่อน

๓.๒ การใช้คำที่เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ คือ พยายามใช้คำที่ทำให้ผู้อ่าน—ผู้ฟัง นึกเห็นภาพและเข้าใจได้ชัดเจน คำเหล่านี้ได้แก่คำที่แสดงภาพเช่น หยาบกรำน หนาทึบ นุ่มนึ่ม สูงโปร่ง กลมเกลี้ยง ฯลฯ คำที่แสดงอาการ เช่น เคว้งคว้าง กระฉับกระเฉง บินปร้อ แดกพร่า ชบเซา ฯลฯ และคำที่รู้สึกว่ามีเสียง เช่น เกรียวกราว อ้ออิง โครมคราม หวีตหวิว เป๋ยงปร้าง ฯลฯ

๓.๓ การใช้คำที่หมกจุก คือใช้แล้วให้ได้ความสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่นคำว่า สะอาดกว่า ดีกว่า สวยกว่า ซึ่งใช้ในการโฆษณาอันเป็นการใช้คำที่ยังได้ความไม่สมบูรณ์ เพราะไม่ได้บอกกว่าอะไร (เขาบอกไม่ได้เพราะผิดกฎหมาย) เมื่อไม่ได้บอกไว้ก็ทำให้คำที่ใช้กันยังไม่ชัดเจน จึงไม่ควรใช้

๔. ใช้คำให้มนานัก

๔.๑ การใช้คำเท่าที่จำเป็น คือไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย เพราะถ้าคำที่ใช้กันนั้นไม่มีความหมายอะไร ก็นับได้ว่าเป็นของรุงรัง และจะทำให้คำโดยรวมไม่มีน้ำหนัก ข้อความก็จะขาดความหนักแน่น ยกตัวอย่างเช่น

คำตรวจตรงเข้าทำการจับกุมทันที
 เรื่องนี้ยังทำความตกลงกันไม่ได้
 ชาวบ้านช่วยนำศพของผู้ตายไปไว้ที่วัด
 นักโทษถูกประหารชีวิตถึงแก่ความตายไปแล้ว
 ขอให้ท่านใช้ความสังเกตสังกาให้มากกว่านี้
 คำที่พิมพ์ด้วยตัวหนาเป็นคำที่ไม่จำเป็นทั้งสิ้น เพราะคัดออกไปแล้ว
 ก็ยังได้ความเท่าเดิม จึงไม่ควรนำมาใช้

๔.๒ การใช้คำเปรียบเทียบ คำพังเพยและภาษิต คำประเภท
 นี้เป็นคำหรือข้อความที่มีความหมายหนักแน่น เป็นที่เข้าใจกันคืออยู่แล้ว
 หากนำมาใช้ก็จะช่วยให้ข้อความกะทัดรัดและมีน้ำหนักขึ้น แต่ข้อสำคัญ
 จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะกับข้อความในตอนนั้น ๆ นั่นคือจะต้องรู้จักและ
 เข้าใจความหมายของคำเหล่านั้นให้ดีเสียก่อน ยกตัวอย่างเช่น

กินจุเหมือนยักษ์หมอน — ใช้ได้

กินจุเหมือนยักษ์ที่นอน — ใช้ไม่ได้

โกรธเป็นไฟไหม้ป่า — ใช้ได้

โกรธเป็นไฟสมซอน — ใช้ไม่ได้

มีของคืออยู่ใกล้ตัวแล้วไม่ใช่เหมือนใกล้เกลือกินค่าง — ใช้ได้

มีของคืออยู่ใกล้ตัวแล้วไม่ใช่เหมือนทองไม่รู้ร้อน — ใช้ไม่ได้

๔.๓ การใช้คำซ้ำ ๆ กัน คือใช้คำคำเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง
 ในข้อความเพื่อเน้นให้มีน้ำหนัก ดังจะเห็นได้จากการใช้คำในศิลาจารึก
 ที่ว่า

“ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่
 ค้าเงินค้าทองคำ” และจากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-
 เกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า

“ท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจแล้วว่า ข้าพเจ้าหรือรัฐบาลของข้าพเจ้า
 ไม่ได้ตั้งใจอย่างใดนอกจากที่จะรักษาผลประโยชน์และความสุขของท่าน
 ทั้งหลาย ไม่ได้ตั้งใจที่จะเผยแพร่อำนาจโดยอาการแสดงอิทธิฤทธิ์ ไม่ได้
 ได้ตั้งใจที่จะเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ตรงกันข้าม ตั้งใจ
 เพียงรักษาอำนาจและอิสรภาพของพวกเราเอง ตั้งใจจะรักษาความสุข
 ของพวกเราเอง ตั้งใจแต่เพียงจะไม่ให้ผู้อื่นเบียดเบียนเรา”

อย่างไรก็ตาม การใช้คำถั่ว ๆ กันในที่ซึ่งควรจะใช้คำให้ต่างกัน
 ออกไปได้ ก็ทำให้รู้สึกรำคาญมากเหมือนกัน การใช้คำแบบนี้ต้องเรียก
 ว่าใช้คำอย่างช้าชากหรือจำเจ ซึ่งไม่ทำให้ข้อความมีน้ำหนักแต่อย่างใด
 ยกตัวอย่างเช่น

เขาอาบน้ำเสร็จแล้ว เขารับประทานข้าวคนเดียว เขาไม่ยอม
 ให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับเขา

เข้าวันหนึ่ง นายพรานผู้หนึ่ง ออกไปดักสัตว์ยังป่าแห่งหนึ่ง ด้วย
 เครื่องมือชนิดหนึ่ง และได้สัตว์มาตัวหนึ่ง

สรุป

๑. คำเป็นจำนวนมากมีความหมายได้หลายอย่าง บางคำมีความหมายโดยตรง บางคำมีความหมายโดยนัยะ และถึงแม้ว่าความหมายของคำจะใกล้เคียงกัน แต่จะไม่เหมือนกันเสียเลยทีเดียว

๒. คำแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น ราชาศัพท์ คำสุภาพ คำสแลง ฯลฯ คำเหล่านี้จะใช้ในที่ต่างกัน

๓. การเลือกใช้คำในการเขียนและการพูด มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือเลือกคำให้ตรงความหมายและเลือกใช้ให้เหมาะสม

๔. การใช้คำให้ถูกต้องและตรงความหมาย มีสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ คือ

- การใช้คำที่มีความหมายหลายอย่าง
- การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
- การใช้คำที่มีความหมายโดยนัยะ
- การใช้ลักษณนาม
- การใช้คำบุพบท
- การใช้อาการนาม
- การใช้คำพ้อง

๕. การใช้คำให้เหมาะสมมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ

- ใช้คำให้เหมาะกับกาลเทศะ
- ใช้คำให้เหมาะกับบุคคล
- ใช้คำให้เหมาะกับข้อความ

๖. การใช้คำให้ชัดเจน ได้แก่การเลือกใช้คำต่อไปนี้
- คำที่รู้จักกันดีแล้ว
 - คำที่เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ
 - คำที่หมดจด
๗. การใช้คำให้มีน้ำหนัก อาจจะกระทำได้โดย
- ใช้คำเท่าที่จำเป็น
 - ใช้คำเปรียบเทียบ คำพังเพยและภาษิต
 - ใช้คำซ้ำ ๆ กัน

หนังสือที่ควรอ่านประกอบ

๑. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
๒. สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน
๓. ความรู้ทางอักษรศาสตร์ ของ ราชบัณฑิตยสถาน
๔. การใช้ภาษา ของ พ. นววรรณ
๕. “ทำไม” ในภาษา ของ บรรจบ พันธุเมธา
๖. สำนวนไทย ของ กาญจนากพันธ์

แบบฝึกหัด

๑.๑ คำสั่ง จงเลือกคำในวงเล็บมาเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่าง ฉันชอบฟังดนตรีไทยเพราะฟังแล้ว รื่นหู ดี (รุ่มร้อน, รื่นหู)

๑. ผู้มีมารยาทย่อมไม่ส่งเสียง ในชั้นเรียน (อีกทึก, กรึ๊ก-โครม)
๒. ฉันไม่ชอบอยู่ในท้องถิ่นที่ เช่นนั้น (สกปรก, โสโครก)
๓. เคี้ยวหมากฝรั่งไปเรื่อยไปเรียกคำ ... เสมอ (ไถ่, ถ้าย)
๔. กรมการ ศาสนามีคำสั่ง ห้าม พระภิกษุ ออก ตามบ้าน (เรียไร, เรียราย)
๕. ถ้าชาติใดมีแต่คนเห็นแก่ตัว ชาตินั้นก็จะ ไปในที่สุด (มลาย, พังทลาย)
๖. หลังจากหายป่วยแล้วคุณทำทางเขา ขึ้นมาก (กระฉับกระ-เจง, กระชุ่มกระชวย)
๗. ทางประทุนนี้มักมีคนเดินเข้า ออกกัน (พลุ่งพล่าน, พลุก-พล่าน)
๘. เด็กคนนี้มีสติปัญญา..... สมกับเป็นเด็กสมัยใหม่ (เฉียบแหลม, แหลมคม)
๙. คนเราต้องมีศาสนาเป็นเครื่อง..... จิตใจ (ยึดเหนี่ยว, หนุน-เหนี่ยว)

๑๐. บ้านที่ดู ที่สุดในละแวกนั้นคือบ้านของกำนัน (ภาคภูมิ, ภูมิฐาน)
๑๑. งานต้อนรับน้องใหม่ปีนี้จัดอย่างใหญ่โต... (รโหฐาน, มโหฬาร)
๑๒. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเขา.... น้องสาวของเขามาก (หึงหวง, หวง-แหน)
๑๓. นักศึกษาที่คีย่อมไม่.... หน้าทีของตน (ละทิ้ง, เพิกเฉย)
๑๔. เขาเป็นคนมีจิตใจ.... จึงสามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาได้ (แข็งแกร่ง, เข้มแข็ง)
๑๕. เธอพรรณนาความทุกข์ โศกเสีย.... จนเขารู้สึกเบื่อหน่าย (ยืดย้อ, ยืดยาว)
๑๖. ตำรวจมีหน้าที่.... ดูแลทุกข์สุขของราษฎร (สอดส่อง, สอดส่าย)
๑๗. พวกตะวันตกมัก.... หน้าใจชาวตะวันออกอยู่บ่อย ๆ (เหยียด-หยาม, เหยียบย่ำ)
๑๘. กรรมกรกำลัง.... หีบบรรจุของขึ้นรถ (ทิ้ง, โยน)
๑๙. วันนั้นมีศิษย์เก่ามา.... กันมากมาย (ชุกชุม, ชุมนุม)
๒๐. หมอมีหน้าที่.... โรคแก่คนไข้ (บำบัด, ขจัด)
- ๑.๒ คำสั่ง... จึงชัดเจนได้คำที่มีความหมายเป็นคนละพวกกับคำอื่น ๆ
ในหัวข้อต่อไปนี้

ตัวอย่าง มือไว มือดี มือมีด มือลิง มือกา

๑. บทความ หนังสือพิมพ์ นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี
๒. นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ สัตว-
ศาสตร์
๓. ดอกจัน ยี่หระ พริกไทย กระวาน กานพลู
๔. บุชบง บุชบก บุชบัน บุชกร บุชบา
๕. ฉัตร พัดโบก พั้งี่ จามร กลด
๖. อมร อมัตร์ อมต อมรา อมฤตยู
๗. ชายแครง ชายไหว ตาบทิศ เทริด ทับทรวง
๘. สวมรองเท้า สวมหมวก สวมรอย สวมแว่น สวมเสื้อ
๙. พัดชา พัดชัก พัดโบก พัดยศ พัดลม
๑๐. ยุพา ยุพาน ยุพาพาล ยุพาพิน ยุบล
๑๑. สีเขียว สีขาว สีขาบ สีเข้ม สีชมพู
๑๒. ยี่โต ยี่เข่ง ยี่หุบ ยี่สุน ยี่ห่อ
๑๓. ทรงเครื่อง ทรงธรรม ทรงกลด ทรงศีล ทรงบาตร
๑๔. พรรณนา อภิปราย ปาฐกถา ปราศรัย สนทนา
๑๕. ทำนา ทำเหมือง ทำสวน ทำฟาร์ม ทำไร่
๑๖. พิจารณา ไตร่ตรอง สังวร ไคร่ครวญ ขวนขวาย
๑๗. ครุฑ มังกร ราชสีห์ จามรี กษสีห์
๑๘. สรงน้ำพระ แห่นาค แห่กลองยาว ลอยกระทง ทอดกฐิน

๑๙. ศิขริน ศิกาล ศิขรี ศิงขร ไสล

๒๐. บาทบงส์ บาทบงช บาทมุล บาทสกุณี บาทยกุล

๑.๓ คำสั่ง จงหาคำที่มีความหมายเป็นอย่างเดียวกันมาให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ใส่ลงหลังคำที่ให้ไว้

ตัวอย่าง ใจ (กมล,แด,หทัย,หฤทัย,มโน ฯลฯ)

- | | | |
|--------------------|---|---|
| ๑. ป่า | (|) |
| ๒. ม้า | (|) |
| ๓. ช้าง | (|) |
| ๔. พระอินทร์ | (|) |
| ๕. น้ำ | (|) |
| ๖. ผู้หญิง | (|) |
| ๗. กิน | (|) |
| ๘. ไหว้ | (|) |
| ๙. ไฟ | (|) |
| ๑๐. แผ่นดิน | (|) |
| ๑๑. พระเจ้าแผ่นดิน | (|) |
| ๑๒. ดอกไม้ | (|) |
| ๑๓. ข้าศึก | (|) |
| ๑๔. กู | (|) |
| ๑๕. นก | (|) |
| ๑๖. บว้ย | (|) |

๑๗. ทาย ()
 ๑๘. เมีย ()
 ๑๙. เด็ก ()
 ๒๐. นางฟ้า ()

๑.๔ คำสั่ง จงหาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่ให้ไว้มา
 เกินลงในช่องว่างให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ (อย่า
 ใช้คำว่า "ไม่" เพื่อแสดงความหมายตรงกันข้าม)

ตัวอย่าง รวดเร็ว (เชื่องช้า, ชักช้า, อ้อยอัย, อืดอาด)

๑. สุภาพ ()
 ๒. สะเพร่า ()
 ๓. โลก ()
 ๔. ยิ้มแย้ม ()
 ๕. รุ่งเรือง ()
 ๖. แยกแยก ()
 ๗. ยกย่อง ()
 ๘. อ่อนแอ ()
 ๙. โชติช่วง ()
 ๑๐. กังวาน ()
 ๑๑. แบบบาง ()
 ๑๒. เยื่อหุ้ม ()
 ๑๓. กวบคุม ()

๑๔. ห่วงใย ()
 ๑๕. กัดกัน ()
 ๑๖. ศักดิ์ ()
 ๑๗. กลุ่มเกรือ ()
 ๑๘. ผลี่ผลาม ()
 ๑๙. ซาบซึ้ง ()
 ๒๐. เกร่งกรัด ()

๑.๕ คำสั่ง จงเขียนวงกลมล้อมรอบหัวข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

ตัวอย่าง ลักษณะนามของช้อนคืออะไร

ก. เล่ม ข. อัน ค. คัน ง. คู่

๑. ลักษณะนามของช้อนคืออะไร

ก. เล่ม ข. อัน ค. คัน ง. กำ

๒. ลักษณะนามของอวนคืออะไร

ก. หัว ข. ปาก ค. ลุก ง. หลัง

๓. ลักษณะนามของเลื่อยคืออะไร

ก. อัน ข. เล่ม ค. บัน ง. กำ

๔. ลักษณะนามของลูกกติกคืออะไร

ก. ลุก ข. เกรือง ค. อัน ง. ราง

๕. ลักษณะนามของเกรืองกติกเลขคืออะไร

ก. ลุก ข. เกรือง ค. อัน ง. ราง

๖. นักศึกษาที่ขี้ขลาดมีมานะในการทำงาน ไม่ย่อท้อความ
ยากลำบาก
ก. กับ ข. ต่อ ค. ใน ง. แก่
๗. เขาเขียนบทความ.....เหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน
ก. เกี่ยวกับ ข. เกี่ยวแก่ ค. เกี่ยวพัน ง. เกี่ยวข้อง
๘. เขาเน้นเสมอว่า กลัวอะไร.....ความจน
ก. ต่อ ข. ซึ่ง ค. ใน ง. กับ
๙. ผู้ที่ปรารถนา.....ต้องแสวงหาความรู้
ก. การก้าวหน้า ข. การรุดหน้า ค. ความก้าวหน้า ง. ความ
รุดหน้า
๑๐. เขามาโรงเรียน.....ไม่เรียนหนังสือจึงสอบไล่ตก
ก. กับ ข. มิฉะนั้น ค. ด้วย ง. แก่
- ๑๐.๖ คำสั่ง จงเขียนคำอ่านของคำที่พิมพ์ด้วยตัวหนาในข้อความ
ต่อไปนี้ไว้ในวงเล็บหลังข้อความ

ตัวอย่าง โบสถ์หลังนี้มีโบสถ์ล้อมรอบ (เส-มา)

๑. ปลาเขมาโกรยว่ายอยู่ในน้ำ (.....)
๒. ชาวบ้านหวงแหนเอาไว้เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ (.....)
๓. พอลมเพลลาชาวประมงก็ออกเรือทันที(.....)
๔. เธอไปเดินตากลมเล่นที่ชายหาด(.....)
๕. ที่บ้านนี้มีต้นแฉะขึ้นเต็มไปหมด(.....)
๖. มีต้นเสลาที่ชายป่าหลายต้น(.....)

๗. เราต้องหวงแหนแผ่นดินของเรา(.....)

๘. เขาออกไปจับปูแสมแต่เข้ามิด(.....)

๙. ดอกโสนใช้ทำขนมได้(.....)

๑๐. เขามีญาติเป็นชาวแหม(.....)

๑.๗ คำสั่ง จงเลือกคำในวงเล็บมาเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง
ตัวอย่าง เขาส่งของที่ ระลึก มาให้เธอ (ระลึก,ละลึก,ระลึก)

๑. เขาไม่ชอบเรียนวิชา..... (ศิลป์ ศิลปะ)

๒. นิสิตนักศึกษาต้องมีความ.....ในการเรียน (กระตือรือร้น,
กระตือรือล้น)

๓. ประเทศแอฟริกาได้ชื่อว่า.....(กาลทวีป,กาฬทวีป)

๔. ฉันไม่ชอบกลิ่นฉุนของเลย (ดอกจันทร์,ดอกจันทน์,
ดอกจัน)

๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยเสด็จ.....ยุโรป (ประพาส,
ประภาส,ประพาส)

๖. เขาเล่นกีฬาจนเหงื่อไหล.....ตัว (โทม,โซม,โซรม)

๗. ชายชราหนึ่ง.....เข็อกอยู่บน.....บันได (คว้น,ขวัน,พ้น,
ข้น,ค่น)

๘. คุณลุงมีอายุใกล้จะ...แล้ว (เกษียน, เกษยณ, เกษียร)

๙. คุณแม่ซื้อมะม่วง...มาจากตลาด (ทวาย,ทะวาย)

๑๐. บัดนี้ฉันมีโอกาสไปเที่ยวงาน...พระพุทธรบาท(สมโภชน์,สมโพธิ,
สมโภช)

๑.๘ คำสั่ง จงพิจารณาว่าคำที่พิมพ์ด้วยตัวหนาในข้อความต่อไปนี้
 นี้มีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสม
 ให้หาคำใหม่มาใช้แทนโดยเขียนไว้ในวงเล็บหลังข้อ
 ความนั้น

- ตัวอย่าง ^๕ตั้งแต่เช้าเขายังไม่ได้รับอะไรเลย จึงหิวมาก (รับประทาน)
๑. นายกรัฐมนตรีคนเก่าถึงแก่กรรมนานแล้ว (.....)
 ๒. หมูที่เลี้ยงไว้โปรดรำข้าวมาก (.....)
 ๓. ผมขอแสดงความเสียใจอย่างแรงกับคณะของคุณ (.....)
 ๔. พระเจ้าโบควงเป็นสหายของในหลวง (.....)
 ๕. ชื่อเสียงของมนุษยวิทยาถลึงกระฉ่อนไปทั่วโลก(.....)
 ๖. เขาไต่เท้าขึ้นมาด้วยหน้าแข็งของเขาเอง (.....)
 ๗. เขาถูกเชิญไปในงานวันเกิดของเธอ(.....)
 ๘. เด็กชายแดงใช้คุณพ่อให้ไปซื้อของที่ตลาด (.....)
 ๙. วันนี้มีคนมาประชุมเยอะแยะ (.....)
 ๑๐. เขาเป็นคนเก่งอย่างหาบไม่คิด (.....)
 ๑๑. เขารู้สึกหิว^๕นามากเลยกินเสียหมดแก้ว (.....)
 ๑๒. เขาช่วยกันชิงเชือกให้ตั้งเครื่อง (.....)
 ๑๓. เธอไม่ยอมปล่อยให้เขาคลาดเคลื่อนสายตาไปได้ (.....)
 ๑๔. พระภิกษุรูปนั้นรับประทานอาหารอย่างสำรวม (.....)
 ๑๕. เขาค^๕ตั้งใจจะกราบทุลเรื่องนี้แก่พระองค์ท่าน (.....)
 ๑๖. เขาเป็นคนสะเพร่า ใช้ให้ทำอะไรก็ไม่เข้าเรื่อง (.....)

๑๗. แมวตัวนั้นเท่าเจ็บ เลยจับหนูไม่ได้ (.....)
๑๘. สุนัขที่บ้านคลอคลุกเพียงตัวเดียว (.....)
๑๙. เขาถวายของแก่พระภิกษุ (.....)
๒๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดทูลเกล้าฯ ถวายช้างเผือก (.....)
- ๑.๕ คำสั่ง จงเลือกคำที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดมาเติมลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง การแสดงออกของเด็กแต่ละวัยมี แบบ โดยเฉพาะ (กระ-
สวน.แบบ)

๑. เด็กคนนั้นมี..... ที่ไม่ติดโรงเรียน (เจตนาคติ, ความรู้สึก)
๒. วันนั้นเขาไม่ได้..... สมุดมาด้วย (นำ, พา)
๓. บิณฑ์บริษัทค้าขาย.....(ขาดดุล, ขาดทุน)
๔. การดำเนินงานล่าช้าเพราะไม่มี..... เพียงพอ (เจ้าหน้าที่, บุคลากร)
๕. คำใดที่เป็นศัพท์จะต้องทำ.....ไว้ด้วย (คำอธิบาย, เซึ่งอรรถ)
๖. เสียงกระดิ่งที่ชายคาโบสถ์ดัง..... (เกรียวกราว, กรังกริ่ง)
๗. เขาค่อย ๆ ลงกับพื้น (ถลา, ทรุก)
๘. เขาได้ยินเสียงปืนดัง.....มาจากในป่า (มาก, ก้อง)
๙. มีกลิ่นนั้นมิชชันนิม.....(จับเขลอะ, จับหนา)
๑๐. ผ้าชั้นนี้เนื้อดีจับคู่แล้วรู้สึก.....มือ (นุ่ม, เนียน)
๑๑. นักข่าวไป รัฐมนตรีที่กระทรวง (ทำการสัมภาษณ์, สัมภาษณ์)

๑๒. ข้าพเจ้ารู้สึก....ที่ปฏิบัติตามท่านไม่ได้ (เสียใจ,มีความเสียใจ)
๑๓. เวลาทำงานเป็นเวลาที่เขาต้องการ ... (เจียบสงบ,ความ
เจียบสงบ)
๑๔. ผู้บริสุทธิ์ยอมไม่.....ถูกกล่าวหา (มีความกลัว,กลัว)
๑๕. เขาถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็น ต่อระเบียบ (ฝ่าฝืน,
การฝ่าฝืน)
๑๖. เขาอยู่ใกล้ของดีแล้วไม่ใช่เหมือน... (ทองไม่รู้ร้อน, ใกล้
เกลือกินค่าง)
๑๗. คนใกล้ชิดทำให้เขาไม่สบายใจอยู่เสมอเหมือน... (หอกข้าง
แคว,ตีวัวกระทบคราด)
๑๘. เขาชอบว่าคนอื่นไม่ดี ส่วนตัวเขานั้นก็ไม่ดีเช่นเดียวกัน
เหมือน... (ตีเรือทั้งโกลน,ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง)
๑๙. เขาเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมมากเหมือน..... (ลิงหลอกเจ้า,มะกอก
สามตะกร้าปาไม่ถูก)
๒๐. เขาเป็นคนถ่วงความเจริญของหมู่คณะอยู่เสมอเหมือน.....
(เอามือชกหีบ,มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ)